

Πανεπιστήμιο Κρήτης

Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών - Επιστήμες της Αγωγής

Παιδαγωγική & Διδακτική Πράξη

-3ο ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ-

«Ψηφιακή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: μια ποιοτική μετασύνθεση εμπειριών και προκλήσεων στην ενσωμάτωση των ΤΠΕ στη διδασκαλία»

Εισηγήτρια: Αλεξάνδρα Τζανακάκη (Α.Μ: 1040)

Σύνοψη Πορείας και Μεθοδολογίας της Εργασίας

- **Καθορισμός Ερευνητικού Πλαισίου:**
 - Επιλέχθηκε ως θέμα η αξιολόγηση της Επιμόρφωσης Β' Επιπέδου στις ΤΠΕ και η επίδρασή της στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.
 - Ο σκοπός αφορά τη διερεύνηση: -της αποτελεσματικότητας του επιμορφωτικού προγράμματος ΤΠΕ Β' Επιπέδου, -τον επακόλουθο μετασχηματισμό της διδακτικής πρακτικής των εκπαιδευτικών, -την ανάδειξη των ανασταλτικών παραγόντων εφαρμογής.
 - Διαμορφώθηκαν τέσσερα (4) κεντρικά Ερευνητικά Ερωτήματα (Ε.Ε.) που αφορούν: 1) Την ικανοποίηση/αξιολόγηση του προγράμματος, 2) Τον μετασχηματισμό της διδακτικής πρακτικής, 3) Τα εμπόδια και 4) Τους παράγοντες διαφοροποίησης (δημογραφικά/επαγγελματικά στοιχεία).
- **Συγκρότηση του Σώματος Μελετών:**
 - Εντοπίστηκαν και επιλέχθηκαν 8 πρωτογενείς έρευνες (διπλωματικές) που καλύπτουν τα έτη 2013-2022.
 - Δημιουργήθηκε Πίνακας Μετασυντιθέμενων Ερευνών με πλήρη στοιχεία Συγγραφέας, Έτος, Τίτλος, Δείγμα, Είδος Έρευνας, Τρόπος Συλλογής Δεδομένων, Άξονες Ερωτήσεων και Αποτελέσματα.
- **Ανάλυση και Εξαγωγή Δεδομένων:**
 - Πραγματοποιήθηκε Θεματική Ανάλυση των ευρημάτων και από τις 8 έρευνες.
 - Χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της Μετασύνθεσης (Meta-synthesis) για τον εντοπισμό κοινών μοτίβων και διαφορών μεταξύ των μελετών.
- **Κωδικοποίηση και Θεματικοί Άξονες:**
 - Τα δεδομένα οργανώθηκαν σε τέσσερα (4) Κεντρικά Θέματα:

1. **Θέμα 1:** Η Επιμόρφωση ως Καταλύτης Θετικής Αλλαγής
2. **Θέμα 2:** Ο Μετασχηματισμός της Διδακτικής Πρακτικής
3. **Θέμα 3:** Ανασταλτικοί Παράγοντες και Υλικοτεχνικά Εμπόδια.
4. **Θέμα 4:** Παράγοντες Διαφοροποίησης (Φύλο, Ειδικότητα, Έτη Υπηρεσίας).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΖΗΤΗΣΗ, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5.1 Σύνδεση των Ευρημάτων με τα Ερευνητικά Ερωτήματα

Ε.Ε. 1: Ποια είναι η συνολική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών για την επιμόρφωση ΤΠΕ Β' Επιπέδου και ποια η επίδρασή της στην επαγγελματική τους αυτεπάρκεια και στις στάσεις τους;

Η συνολική αξιολόγηση είναι **υψηλά θετική**. Η επιμόρφωση κρίνεται **αποτελεσματική**, καθώς πέτυχε την **εκπλήρωση των προσδοκιών** των εκπαιδευτικών για επαγγελματική ανάπτυξη. Η άμεση επίδραση ήταν ο **μετασχηματισμός των στάσεων** από ουδέτερες σε απόλυτα θετικές και η σημαντική **ενίσχυση της αυτοπεποίθησης/αυτεπάρκειας** (μείωση του άγχους), κάτι που συνδέεται άμεσα με το κίνητρο για **αναβάθμιση της διδακτικής πρακτικής**.

Ε.Ε. 2: Πώς μεταβάλλεται η διδακτική πρακτική των εκπαιδευτικών μετά την επιμόρφωση, σε σχέση με την παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ και την υιοθέτηση σύγχρονων μοντέλων διδασκαλίας;

Η διδακτική πρακτική βρίσκεται σε **μεταβατικό στάδιο**. Παρατηρείται **σαφής στροφή σε πιο εποικοδομητικά μοντέλα** (όπως η υιοθέτηση ομαδοσυνεργατικών πρακτικών) και αναγνωρίζεται ομόφωνα το **παιδαγωγικό όφελος** των ΤΠΕ. Η επιμόρφωση οδήγησε σε **υψηλή εφαρμογή της Παιδαγωγικής Γνώσης Περιεχομένου (ΠΓΠ)**. Ωστόσο, παραμένει η **αντίφαση της Συμβίωσης Μοντέλων**, καθώς η τεχνολογία χρησιμοποιείται ακόμα σε μεγάλο βαθμό με **παραδοσιακό τρόπο** (για επίδειξη ή προετοιμασία), υποδεικνύοντας ότι η μετάβαση σε πλήρως μετασχηματισμένες πρακτικές είναι βραδύτερη.

Ε.Ε. 3: Ποιοι είναι οι κυριότεροι ανασταλτικοί παράγοντες (υλικοτεχνικοί, χρονικοί, κοινωνικοί) που δυσχεραίνουν τη βιώσιμη και συστηματική ένταξη των ΤΠΕ στην καθημερινή διδακτική πράξη;

Ο **κυρίαρχος ανασταλτικός παράγοντας** είναι τα **Εξωγενή Εμπόδια** και συγκεκριμένα η **Έλλειψη Βασικών Υποδομών και Εξοπλισμού** (αργοί Η/Υ, προβληματική λειτουργία δικτύου/λογισμικού), η οποία αναφέρεται σε όλες σχεδόν τις μελέτες. Δευτερευόντως, σημαντικοί είναι οι **Χρονικοί Φραγμοί** (Πίεση ύλης και Χρόνος Προετοιμασίας) και, σε κοινωνικό επίπεδο, η **Έλλειψη Υποστήριξης/Αρνητικό Κλίμα** από συναδέλφους. Τα εμπόδια αυτά εξηγούν γιατί, παρά τη θετική στάση, η χρήση δεν είναι πάντοτε συστηματική.

Ε.Ε. 4: Ποιοι δημογραφικοί ή επαγγελματικοί παράγοντες (φύλο, ειδικότητα, έτη υπηρεσίας, σπουδές, σχολική δομή) σχετίζονται με τον βαθμό και τον τρόπο αξιοποίησης των ΤΠΕ από τους επιμορφωμένους εκπαιδευτικούς;

Παράγοντες όπως η **ηλικία/έτη υπηρεσίας** δεν επηρεάζουν τη στάση απέναντι στην επιμόρφωση (αντίθετα, οι παλαιότεροι δείχνουν υψηλό κίνητρο για επικαιροποίηση). Ωστόσο, η **αξιοποίηση** των ΤΠΕ διαφοροποιείται:

1. **Φύλο/Ειδικότητα:** Οι **Γυναίκες** και οι **Νηπιαγωγοί** εμφανίζουν **υψηλότερα ποσοστά χρήσης** και μεγαλύτερη εστίαση στη δημιουργία υλικού.
 2. **Εκπαιδευτικό Επίπεδο:** Εκπαιδευτικοί με **επιπλέον σπουδές** (μεταπτυχιακό) εμφανίζουν **μεγαλύτερη συχνότητα χρήσης**.
 3. **Πλαίσιο:** Η χρήση είναι **υψηλότερη στις μεγαλύτερες τάξεις** (Ε', ΣΤ').
-

5.2 Γενικά Συμπεράσματα

- **Συνολική Αποτελεσματικότητα:** Η επιμόρφωση Β' Επιπέδου κρίνεται **αποτελεσματική**, καθώς πέτυχε τον **μετασχηματισμό των στάσεων** και την **αύξηση της εφαρμογής** (ειδικά σε παιδαγωγικό επίπεδο), οδηγώντας σε **Επαγγελματική Ανάπτυξη**.
 - **Προκλήσεις:** Η πλήρης ενσωμάτωση παρεμποδίζεται από **χρόνια δομικά προβλήματα** (υποδομές, εξοπλισμός) και την ανάγκη για **πλήρη υιοθέτηση** των επικοδομητικών μοντέλων (όχι απλό συμπλήρωμα της διδασκαλίας).
-

5.3 Προτάσεις για Περαιτέρω Έρευνα και Διδακτική Πράξη

5.3.1 Προτάσεις για την Εκπαιδευτική Πολιτική και την Επιμόρφωση

Με βάση τα ευρήματα της παρούσας μετασύνθεσης, οι προτάσεις για τη βελτίωση του πλαισίου ένταξης των ΤΠΕ εστιάζουν σε δύο κεντρικούς πυλώνες:

A. Υποδομές και Θεσμική Υποστήριξη

Η έρευνα ανέδειξε ότι τα **Υλικοτεχνικά Εμπόδια** (Θέμα 3) αποτελούν τον βασικό ανασταλτικό παράγοντα, ο οποίος ακυρώνει στην πράξη την επιμορφωτική προσπάθεια.

- **Επικαιροποίηση Εξοπλισμού:** Είναι επιτακτική η ανάγκη για έναν **κεντρικό σχεδιασμό ανανέωσης του υλικού**. Δεν αρκεί η ύπαρξη υπολογιστών, αλλά απαιτούνται σύγχρονα συστήματα που υποστηρίζουν λογισμικά Web 2.0 και διαδραστικές τεχνολογίες χωρίς καθυστερήσεις.
- **Δικτύωση και Τεχνική Υποστήριξη:** Προτείνεται η αναβάθμιση των σχολικών δικτύων και η θεσμοθέτηση **μόνιμου τεχνικού υπευθύνου** ανά σχολική μονάδα ή ομάδα σχολείων. Η έλλειψη άμεσης τεχνικής βοήθειας αυξάνει το άγχος του εκπαιδευτικού και τον οδηγεί στην εγκατάλειψη της χρήσης ΤΠΕ σε περίπτωση δυσλειτουργίας.

B. Στρατηγική Επιμόρφωσης και Επαγγελματικής Ανάπτυξης

Παρά την επιτυχία του Β' Επιπέδου, η παρατηρούμενη **υστέρηση στη Συνθετική Γνώση (TPACK)** απαιτεί αλλαγή πλεύσης στα μελλοντικά προγράμματα:

- **Από τη Θεωρία στην Εφαρμογή:** Προτείνεται η μετάβαση από το μοντέλο της "μετωπικής επιμόρφωσης" σε μοντέλα **ενδοσχολικής επιμόρφωσης** και **εργαστηριακής άσκησης**. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν σενάρια σε πραγματικές συνθήκες τάξης λαμβάνοντας ανατροφοδότηση.
- **Εστίαση στη Σύνθετη Γνώση (TPACK):** Η επιμόρφωση δεν πρέπει να διδάσκει την τεχνολογία αποκομμένη, αλλά ως **ενιαίο σύνολο** με την Παιδαγωγική και το Γνωστικό Αντικείμενο. Το βάρος πρέπει να πέσει στην **ΤΠΓΠ**, δηλαδή στο πώς ένα συγκεκριμένο εργαλείο μετασχηματίζει τη διδασκαλία ενός συγκεκριμένου μαθήματος (π.χ. Ιστορία).
- **Κοινότητες Πρακτικής:** Προτείνεται η δημιουργία μόνιμων **ψηφιακών κοινοτήτων μάθησης**, όπου οι επιμορφωμένοι θα ανταλλάσσουν υλικό και καλές πρακτικές. Αυτό θα ενισχύσει το "θετικό κλίμα" και θα μειώσει την απομόνωση που νιώθουν ορισμένοι εκπαιδευτικοί απέναντι σε αρνητικούς συναδέλφους.

5.3.2 Προτάσεις για Περαιτέρω Έρευνα

- **Διαχρονική Μελέτη :** Προτείνεται η διεξαγωγή ερευνών που θα παρακολουθούν τους ίδιους εκπαιδευτικούς 2-3 χρόνια μετά την επιμόρφωση, για να φανεί αν οι αλλαγές στις πρακτικές τους είναι βιώσιμες σε βάθος χρόνου.
- **Αντίκτυπος στους Μαθητές:** Ενώ η παρούσα εργασία εστίασε στους εκπαιδευτικούς, μελλοντικές έρευνες θα πρέπει να εξετάσουν τον άμεσο αντίκτυπο αυτής της επιμόρφωσης στις μαθησιακές επιδόσεις και το κίνητρο των μαθητών.